

Література:

1. Кримінологія: Загальна та Особлива частини: підручник / І.М. Даньшин, В.В. Голіна, М.Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В.В. Голіни. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків: Право, 2019. 288 с.
2. Надьон О.В. Жіноча злочинність: деякі особливості розслідування справ. Правознавець. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/1111/%CD%2019> (дата звернення: 20.11.2021).
3. Батиргареева В.С. Жіноча рецидивна злочинність в Україні: кримінологічний аналіз сучасного стану. Вісник Академії правових наук України. Харків. Право. 2015. № 3 (42). С. 200–211.
4. Батиргареева В.С. Кримінологічна характеристика особи жінки–рецидивістки. Часопис Київського університету права. 2016. Вип. 1. С. 133–137.
5. Блага А. Про жіночу злочинність. Право України. 1919. № 9. С. 88–89.

ПРАВО НА ВІДКРИТІСТЬ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ. СПІВВІДНОШЕННЯ ГЛАСНОСТІ ТА ВІДКРИТОСТІ

Ковальська Д. Т.

*аспірант кафедри кримінального процесу і криміналістики
юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Засади гласності й відкритості судочинства загально визнані серед демократичної спільноти та закріплені у міжнародних стандартах із метою належного функціонування правосуддя. Так, у Загальній декларації прав людини є вимога про необхідність забезпечення природного і невід'ємного права кожної людини на розгляд її справи «гласно із додержанням усіх вимог справедливості незалежним та неупередженим судом». Також у ній йдеться про гласність як необхідний складник презумпції невинуватості. Відповідно до п.1 ст.6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, публічний розгляд справи є важливим елементом справедливого судового розгляду, а судові рішення має проголошуватись публічно [1, с.6].

Дуже часто засади гласності та відкритості у європейському праві ототожнюють. Проте в українському законодавстві та теорії права вони розрізняються.

Суддя Конституційного суду України В.В. Городовенко пропонує наступні визначення:

Гласність – забезпечення судом права особам ,інтересів яких стосується справа, знати про дату, час і місце судового засідання, бути вислуханим у суді, а також знати про всі ухвалені рішення у справі.

Відкритість – зумовлює надання особам, які не причетні до судової справи, право бути присутніми в судових засіданнях.

Згідно п.20 ст. 7 КПК України, гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами є одним із загальних засад кримінального провадження.

ч. 1 ст. 27 КПК передбачає пояснення гласності. Учасники судового провадження, а також особи ,які не брали участі у кримінальному провадженні ,якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси чи обов'язки, не можуть бути обмежені у праві на отримання в суді як усної, так і письмової інформації щодо результатів судового розгляду та у праві на ознайомлення з процесуальними рішеннями й отримання їх копій. Ніхто не може бути обмежений у праві на отримання в суді інформації про дату, час і місце судового розгляду та про ухвалення в ньому судові рішення, крім випадків, установлених законом.

Вимоги щодо відкритості судового розгляду знаходять своє законодавче закріплення у ч. 2 ст. 27 КПК України. Кримінальне провадження в судах усіх інстанцій здійснюється відкрито.

Аналіз чинного законодавства дозволяє виокремити такі процесуальні аспекти засад гласності на відкритості судового розгляду:

– *інформування усіх юридично зацікавлених громадян про дату, час і місце судового розгляду*

Інформація про суд, який розглядає справу, сторони спору та предмет позову, дату надходження позовної заяви, апеляційної, касаційної скарги, заяви про перегляд судового рішення, стадії розгляду справи, місце, дату і час судового засідання, рух справи з одного суду до іншого є відкритою та має бути невідкладно оприлюднена на офіційному веб-порталі судової влади України, крім випадків, установлених законом [2, ч. 2, ст. 11].

– *право бути присутнім під час розгляду своєї справи в суді;*

– *право ознайомитися із матеріалами судової справи та судовим рішенням особам, визначеним законом;*

Рішення суду проголошується прилюдно, крім випадків, коли розгляд справи проводився у закритому судовому засіданні. Кожен має право на доступ до судових рішень у порядку, визначеному цим Законом. Якщо судовий розгляд відбувався у закритому судовому засіданні, судові рішення оприлюднюється з виключенням інформації, яка за рішенням суду щодо розгляду справи у закритому судовому засіданні підлягає захисту від розголошення для доступу до судових рішень судів загальної юрисдикції Державна судова адміністрація України забезпечує ведення Єдиного державного реєстру судових рішень. [3, ч. 1, 2, ст. 2; ч. 1, ст. 3].

– *фіксація ходу судового засідання та його транслявання технічними засобами суду.*

Проблеми питань, які пов'язані з фіксуванням судового провадження технічними засобами, у різні часи були предметом дослідження таких відомих вчених як: Л.Є. Ароцкер, Т.М. Добровольська, О.В. Кудрявцева, О.А. Леві, В.В. Леоненко, З.В. Макарова, В.Т. Маляренко, І.Л. Петрухін, М.І. Сірий та інші.

Чинним законодавством щодо використання технічних засобів при фіксуванні судового процесу висуваються такі умови:

1) вони не повинні завдавати шкоди для судового розгляду (ч. 6 ст. 27 КПК України);

2) необхідно отримати дозвіл суду на проведення фотозйомки, відеозапису, транслявання судового засідання по радіо і телебаченню, а також проведення звукозапису із застосуванням стаціонарної апаратури (ч. 6 ст. 27 КПК України);

3) вони не повинні створювати перешкоду у здійсненні учасниками судового процесу їхніх процесуальних прав [2, п.2,ч.3,ст.11].

Крім того, процесуальним законом визначено й обмеження щодо фіксування судового процесу за допомогою технічних засобів (ч.ч. 2 і 3 ст.27, п.11 ч. 3 ст.42, п. 12 ч. 1 ст. 56 КПК України) [4, с. 110].

Слід пам'ятати про правову позицію Конституційного суду України, викладену в рішенні від 8 грудня 2011 року №16-рп/2011, згідно з якою повного фіксування судового процесу технічними засобами покладає на суд обов'язок здійснювати повне фіксування судового процесу технічними засобами, оскільки саме за умови такого фіксування судового процесу гарантується конституційне право кожного на судовий захист, а також забезпечуються законність та інші основні засади судочинства [5].

На необхідність дотримання гласності і відкритості судового провадження та повного фіксування технічними засобами наголошено у низці рішень Європейського суду з прав людини. Обумовлено це тим, що гласний (публічний) характер судового засідання захищає від таємного і непідконтрольного суспільству правосуддя, за допомогою чого досягається довіра до діяльності судових органів, а також сприяє забезпеченню справедливого судового розгляду. Зокрема, у рішенні Європейського суду з прав людини по справі «Лучанінова проти України» зазначено, що проведення публічних судових засідань є основоположним принципом, закріпленим у пункті 1 статті 6 Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини [5].

Література:

1. Нормативно – правова база, яка забезпечує гласність та відкритість судів в Україні / Укладач: Назарій Боярський – Київ, 2019 рік – С. 6.
2. ч. 2 ст. 11; п. 2,ч.3., ст.11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».
3. ч. 1,2 ст. 2; ч.1 ст.3 Закону України «Про доступ до судових рішень».

4. Король В. В. Фіксування судового засідання за допомогою технічних засобів як складова засади гласності і відкритості кримінального провадження / В. В. Король // Наше право. – 2015. – № 4. – С. 110. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2015_4_21
5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням товариства з обмеженою відповідальністю «Пріма-Сервіс» ЛТД щодо офіційного тлумачення положення пункту 7 частини третьої статті 129 Конституції України та за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини шостої статті 12, частини першої статті 41 Кодексу адміністративного судочинства України, частини другої статті 197 Цивільного процесуального кодексу України, а також частини восьмої статті 81-1 Господарського процесуального кодексу України (справа про фіксування судового процесу технічними засобами) від 08.12.2011 р. № 16-рп/2011 / База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v016p710-11>
6. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Лучанінова проти України» від 09.06.2011 р. / База даних «Законодавство України» // Верховна Рада України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_788

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО МОРСЬКОГО БЮРО У БОРОТЬБІ З ПІРАТСТВОМ НА МОРІ

Костиця О. В.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри морського права

Національного університету «Одеська морська академія»

м. Одеса, Україна

Півторак Г. Ф.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри морського права

Національного університету «Одеська морська академія»

м. Одеса, Україна

В останні роки проблема боротьби зі злочинністю на морі на міжнародному рівні набуває все більшої важливості. Морське піратство